

C/2024/868

6.2.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Nowoczesna odpowiedzialność przedsiębiorstw – sposoby zwiększenia zdolności MMŚP do udanej transformacji”

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/868)

Sprawozdawczynie i sprawozdawcy: **Milena ANGEŁOWA**

Rudolf KOLBE

Ferre WYCKMANS

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.1.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego opinia z inicjatywy własnej
Organ odpowiedzialny	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	3.10.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	25.10.2023
Sesja plenarna nr	582
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	215/1/5

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Nowoczesna odpowiedzialność przedsiębiorstw MMŚP⁽¹⁾ odnosi się do proaktywnego i dobrowolnego podejścia firm do zrównoważenia gospodarczego, społecznego i środowiskowego oraz do ich poziomu ambicji w odniesieniu do wykraczania poza obowiązek prawny. Dobrze prosperujące przedsiębiorstwo uwzględni wszystkie te aspekty w swojej strategii i codziennej działalności. Odpowiedzialność przedsiębiorstw jest przede wszystkim nastawieniem wynikającym z własnych wartości i celów danej firmy, przy jednoczesnym uwzględnieniu oczekiwań zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa.

1.2. Choć odpowiedzialność przedsiębiorstw ma różne wymiary, które są niepodzielne, to każdy z tych wymiarów odgrywa szczególną rolę. Odpowiedzialność gospodarcza odnosi się do dobrych wyników gospodarczych, opartych na konkurencyjności i rentowności, a także do uczciwości w kwestiach finansowych i fiskalnych. Odpowiedzialność społeczna obejmuje odpowiedzialne stosunki przedsiębiorstwa z jego interesariuszami, w tym pracownikami, konsumentami, społecznościami lokalnymi i partnerami biznesowymi. Ważną rolę odgrywa tu dialog społeczny i komunikacja z zainteresowanymi stronami spoza przedsiębiorstwa. Odpowiedzialność za środowisko obejmuje właściwe zarządzanie kwestiami związanymi ze zmianą klimatu, zanieczyszczeniem, różnorodnością biologiczną i zasobami naturalnymi.

1.3. Najważniejsze aspekty brane pod uwagę przez dane przedsiębiorstwo zależą od jego wielkości, rodzaju, sektora, modelu biznesowego, pozycji w łańcuchu wartości, lokalizacji i rynków. Nie ma uniwersalnego rozwiązania, co powinno zostać odzwierciedlone w definicji MŚP lub w odpowiednich ramach. Zakres odpowiedzialności przedsiębiorstw również zmienia się z czasem, odzwierciedlając oraz zapewniając proaktywne i przyszłościowe zarządzanie długoterminowymi zmianami cyfrowymi, ekologicznymi i demograficznymi, a także potrzebę odporności, by radzić sobie z nagłymi kryzysami.

1.4. MMŚP potrzebują znacznego wsparcia i zachęt, aby zarządzać szerokim zakresem odpowiedzialności przedsiębiorstw. Organizacje przedsiębiorców we wszystkich swoich formach odgrywają ważną rolę w podnoszeniu świadomości. Aby zapewnić niezbędne umiejętności i kompetencje, należy promować i ułatwiać sojusze na rzecz uczenia

(¹) W Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 1, pkt 1.1. definiuje się MMŚP jako „Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa – niezależnie od tego, czy są to przedsiębiorstwa tradycyjne, rodzinne, handlowe, przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, rzemieślnicy czy wolne zawody”.

się/szkolenia MMŚP oraz zacieśniać współpracę między instytucjami rynku pracy, partnerami społecznymi, izbami i stowarzyszeniami zawodowymi oraz różnymi podmiotami szkoleniowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Wysokiej jakości profesjonalne usługi wsparcia muszą być również łatwo dostępne.

1.5. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wzywa do opracowania i udostępnienia MMŚP prostych i praktycznych narzędzi, takich jak listy kontrolne, szablony i kalkulatory, a także do analizowania alternatywnych scenariuszy, aby umożliwić im sprawniejsze działanie oraz wesprzeć je w rozwijaniu działalności i sprawozdawczości na temat ich zobowiązań i osiągnięć w zakresie odpowiedzialności. Komitet zachęca również Komisję Europejską (KE), by we współpracy z państwami członkowskimi i organizacjami wspierającymi przedsiębiorstwa stale podnosiła świadomość korzyści płynących z odpowiedzialnego zachowania oraz utrzymywała i aktualizowała zbiór dobrych praktyk MMŚP w zakresie odpowiedzialności przedsiębiorstw.

1.6. EKES uważa, że kluczowe znaczenie ma zadbanie o to, by ogólne ramy polityki wspierały MMŚP i unikały skomplikowanych wymogów – zaspokajanych przez MMŚP bezpośrednio lub za pośrednictwem łańcuchów wartości – które mogłyby uszczuplić zasoby na konkretne, oddolne środki odpowiedzialności przedsiębiorstw i prowadzić do „eksternalizacji” odpowiedzialności MMŚP. W związku z tym należy zwrócić należytą uwagę np. na wymogi w zakresie sprawozdawczości. EKES z zadowoleniem przyjmuje również wyrażony przez Komisję Europejską zamiar rozpoczęcia przed końcem roku konsultacji publicznych w sprawie standardu sprawozdawczości niefinansowej mającego zastosowanie do MMŚP na zasadzie dobrowolności, z myślą o jego przyjęciu w 2024 r., i apeluje, by był on jasny i prosty, zgodnie z zasadą zawartą w pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP^(?).

2. Wprowadzenie

2.1. MMŚP stanowią zdecydowaną większość europejskich przedsiębiorstw – 99,8% wszystkich przedsiębiorstw niefinansowych – i zapewniają 2/3 miejsc pracy w sektorze prywatnym w UE 27. 80–90% z nich to mikroprzedsiębiorstwa^(?). Jeżeli zachęca się je do stosowania całościowego podejścia do zrównoważonej i odpowiedzialnej działalności gospodarczej i jeśli są w tym wspierane, to stają się prawdziwym motorem transformacji w stronę modelu zrównoważonego, a także kluczowym czynnikiem jej powodzenia. Wzmocnienie przedsiębiorstw gospodarki społecznej jest dodatkowym czynnikiem w tym kontekście.

2.2. Celem niniejszej opinii z inicjatywy własnej jest zbadanie i opisanie – w oparciu o wcześniejsze opinie EKES-u^(*) – głównych elementów, czynników i dobrych praktyk w zakresie zachowującej aktualność odpowiedzialności MMŚP, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw, które najbardziej potrzebują pomocy i wsparcia. Chodzi tu o określenie i zaproponowanie najlepszych sposobów wspierania i promowania odpowiedzialnych przedsiębiorstw i przedsiębiorczości – w tym środków zapewniających dostępność wymaganej wiedzy fachowej w ramach MMŚP lub poza nimi.

3. Czynniki napędzające i elementy nowoczesnej odpowiedzialności przedsiębiorstw

3.1. Współczesna odpowiedzialność przedsiębiorstw opiera się na podstawach gospodarczych, społecznych i środowiskowych, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Przedsiębiorstwo proaktywnie włącza ją w swoją strategię biznesową i codzienną działalność. To MMŚP decyduje o swoim poziomie ambicji i określa np. czy pragnie głównie ukierunkować się na przestrzeganie przepisów, czy też dążyć nawet do bycia liderem. Odpowiedzialność przedsiębiorstw wynika więc z własnych wartości i celów przedsiębiorcy lub przedsiębiorstwa, przy jednoczesnym uwzględnieniu oczekiwań zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa.

3.2. Odpowiedzialność przynosi również MMŚP różnego rodzaju korzyści. Obejmują one lepszą reputację, większe zadowolenie klientów i atrakcyjność przedsiębiorstwa jako pracodawcy, a także dostęp do łańcuchów dostaw i finansowania. Odpowiedzialność wiąże się również z lepszym zarządzaniem ryzykiem i bezpieczeństwem ciągłości działania, co przynosi korzyści pracownikom, społeczności i całemu społeczeństwu.

3.3. Nowoczesna odpowiedzialność przedsiębiorstw polega nie tylko na „niepowodowaniu szkód”, ale – co najważniejsze – na „czynieniu dobra”, poprzez zapewnianie zrównoważonych towarów i usług, wysokiej jakości miejsc pracy oraz rozwiązań środowiskowych i wkładu w dochody na rzecz usług publicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu faktu, że sąsiedztwo MMŚP w miastach i na wsi zwiększa spójność społeczną.

^(?) [https://europa.eu/!qv\]hxp](https://europa.eu/!qv]hxp)

^(?) Komisja Europejska, 2022, *Annual Report on European SMEs 2021/2022 – SMEs and environmental sustainability*, kwiecień 2022 r.

^(*) Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 1; opinia EKES-u „Ocena ex post programu »Horyzont 2020«”; Dz.U. C 194 z 12.5.2022, s. 7, Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 8, Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 210, Dz.U. C 197 z 8.6.2018, s. 1, Dz.U. C 288 z 31.8.2017, s. 20, Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 15, Dz.U. C 13 z 15.1.2016, s. 8, Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 63, Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 1, Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 36.

3.4. Aby MMŚP mogły wypełniać swoją kluczową rolę w gospodarce i społeczeństwie, muszą być stabilne i w dobrej kondycji **gospodarczej**. Dobre wyniki gospodarcze, oparte na wydajności, rentowności i konkurencyjności, a także na odpowiedzialności społecznej i środowiskowej, są niezbędne do zapewnienia długoterminowego sukcesu przedsiębiorstw. Odpowiedzialność gospodarcza oznacza również uczciwość pod względem uczciwej konkurencji i dobrych rządów, z wyłączeniem praktyk szarej strefy, przekupstwa i unikania opodatkowania.

3.5. Odpowiedzialność **społeczna** i socjalna odnosi się do relacji przedsiębiorstwa z różnymi zainteresowanymi stronami, w tym z pracownikami, konsumentami, społecznościami lokalnymi i partnerami biznesowymi. Oznacza to utrzymanie etycznego zachowania oraz poszanowania i propagowania praw człowieka we wszystkich tych stosunkach oraz aktywne dbanie o motywowanie pracowników, rozwijanie ich zdolności i budowanie długoterminowej relacji pracowniczej poprzez stałe promowanie ścieżek rozwoju kariery za pomocą dialogu społecznego. Reagowanie na wszystkie tego rodzaju oczekiwania stanowi wyzwanie, ponieważ zainteresowane strony znacznie się różnią, podobnie jak warunki, w których działają przedsiębiorstwa – od środowiska lokalnego po obszary znajdujące się poza UE. Poza dialogiem społecznym, otwarty dialog z zewnętrznymi zainteresowanymi stronami jest zatem zasadniczym elementem nowoczesnej odpowiedzialności przedsiębiorstw, a wszystkie zainteresowane strony uczestniczące w dialogu i współpracy muszą być wzajemnie odpowiedzialne.

3.6. Odpowiedzialność za **środowisko** oznacza dobrą efektywność ekologiczną pod względem łagodzenia zmiany klimatu i zanieczyszczenia środowiska, ochrony różnorodności biologicznej i zachowania zasobów naturalnych. Odpowiedzialność za środowisko często idzie w parze z efektywnością działalności gospodarczej i zarządzania kosztami, a także, w coraz większym stopniu, z wykorzystaniem nowych możliwości biznesowych.

3.7. Wzajemne powiązania między wymiarem odpowiedzialności gospodarczej, społecznej i środowiskowej podkreślają znaczenie ich integracji w celu zapewnienia odpowiedzialnego prowadzenia ogólnie pojętej działalności gospodarczej. Jest to jedyny możliwy sposób reagowania na oczekiwania różnych zainteresowanych stron, od właścicieli firm i partnerów biznesowych po pracowników i ich organizacje, a także konsumentów i ogół społeczeństwa.

3.8. Ze sprawozdania KE⁽⁵⁾ wynika, że MŚP zwracają największą uwagę na działania w dziedzinie odpowiedzialności związane z pracownikami i konsumentami. Wiele z nich jest również zaangażowanych w praktyki związane z odpowiedzialnością w dziedzinie środowiska naturalnego.

3.9. Chociaż podstawowe elementy odpowiedzialności przedsiębiorstwa są takie same dla wszystkich, najistotniejsze aspekty, które powinny być brane pod uwagę przez poszczególne MMŚP, zależą od ich szczególnego charakteru i otoczenia operacyjnego. Wielkość, rodzaj, sektor, model biznesowy, pozycja w łańcuchu wartości, klienci i rynki oraz lokalizacja geograficzna mają wpływ na praktyczne formy odpowiedzialności przedsiębiorstw. Obecna definicja „MŚP” nie może objąć tej różnorodności⁽⁶⁾. Dlatego też każde MMŚP musi samodzielnie ocenić – z uwzględnieniem oczekiwań zainteresowanych stron – co dla nich oznacza odpowiedzialność za swoje działania w praktyce. Organizacje i izby zawodowe odgrywają ważną rolę w wspieraniu określania niezbędnych elementów i wdrażania potrzebnych narzędzi.

3.10. Niektóre MMŚP ukierunkowują swoje cele w szczególności na aspekty społeczne i środowiskowe i mogą być podmiotami nienastawionymi na zysk. Te przedsiębiorstwa gospodarki społecznej często tworzą miejsca pracy wspierające osoby młode, starsze i znajdujące się w niekorzystnej sytuacji w integracji na rynku pracy i w społeczeństwie. Takie miejsca pracy mogą koncentrować się m.in. na usługach opiekuńczych lub usługach związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym⁽⁷⁾.

3.11. Zakres odpowiedzialności przedsiębiorstw ewoluuje w czasie, odzwierciedlając zmiany geopolityczne, gospodarcze, społeczne, technologiczne i środowiskowe. Obejmuje to zarówno długoterminowe przemiany, jak i nagłe incydenty. Oprócz wyzwań zmiany te stwarzają nowe możliwości, a tym samym mogą również stymulować odpowiedzialność.

3.12. Transformacja **cyfrowa** wiąże się z kilkoma aspektami odpowiedzialności i szans. Wymiana danych ma zasadnicze znaczenie dla generowania innowacji i gospodarczej wartości dodanej, co wymaga zaufania i wspierających ekosystemów między partnerami biznesowymi, a także odpowiedniej ochrony danych i prywatności osób fizycznych.

(5) Uptake of Corporate Social Responsibility (CSR) by European SMEs and Start-ups: <https://europa.eu/!pYbC8P>.

(6) Zgodnie z Dz.U. C 197 z 8.6.2018, s. 1 (pkt 1.3) oraz raportem informacyjnym EKES-u w sprawie dostępu MŚP do finansowania (pkt 1.3).

(7) Wniosek Komisji Europejskiej dotyczący opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej (w jęz. angielskim).

Oczywiste jest, że aby umożliwić wykorzystanie możliwości szybkiej cyfryzacji niezbędne jest ciągle podnoszenie kwalifikacji, zarówno właścicieli/zarządzających, jak i pracowników. Konkretnie ustalenia dotyczące uczenia się i szkolenia najlepiej uzgodnić dwustronnie w drodze dialogu społecznego. Ponadto cyfryzacja zapewnia narzędzia pomiaru postępów w zakresie działań związanych z odpowiedzialnością w przedsiębiorstwie.

3.13. Ze względu na podkreślenie potrzeby przeciwdziałania zmianie klimatu, coraz ważniejszą rolę w zakresie odpowiedzialności MMŚP odgrywa **energia**. Poprawa efektywności energetycznej i zastąpienie paliw kopalnych przyczyniają się nie tylko do transformacji ekologicznej, ale również do bezpieczeństwa energetycznego i przystępności cenowej. To samo dotyczy efektywności materiałowej, ponownego użycia, recyklingu i wszystkich elementów **gospodarki o obiegu zamkniętym**. Spośród wszystkich zasobów naturalnych woda staje się zasobem coraz bardziej krytycznym, w związku z czym zrównoważone wykorzystanie wody wymaga szczególnej uwagi ze strony MMŚP. Chociaż cyfryzacja jest ważnym narzędziem transformacji ekologicznej, należy dobrze zarządzać również jej wpływem na środowisko.

3.14. Zmiany **demograficzne** także wywierają wpływ na odpowiedzialność przedsiębiorstw. W życiu zawodowym coraz bardziej potrzebne stają się nowe rodzaje praktyk, aby przyciągnąć i zatrzymać w miejscu pracy osoby w różnym wieku i o różnej kulturze, w tym pracowników migrujących. Różnorodność pracowników jest korzystna dla przedsiębiorstw, ale wiąże się również z wymogami w zakresie zarządzania, w tym nowymi potrzebami szkoleniowymi. Odpowiedni rozwój umiejętności jest niezbędny, by wyjść naprzeciw zapotrzebowaniu wynikającemu zarówno z cyfryzacji, jak i ekologizacji, a także, ogólnie, z nowych rodzajów miejsc pracy.

3.15. **Nagłe kryzysy**, zwłaszcza pandemia COVID-19 i inwazja Rosji na Ukrainę, wyraźnie pokazały, że odporność (zdolność do radzenia sobie z bezprecedensowymi zagrożeniami i zakłóceniami) jest coraz ważniejszym elementem odpowiedzialności przedsiębiorstw. Ciągłość działania w wyjątkowych okolicznościach ma ogromną wartość pod względem dostarczania towarów i usług oraz ochrony miejsc pracy. To z kolei wymaga dobrej gotowości na różne i zmieniające się warunki oraz wsparcia ze strony sektora publicznego, a także współpracy z zainteresowanymi stronami. Jak pokazał kryzys związany z pandemią COVID-19, dialog społeczny na różnych szczeblach odgrywa pozytywną rolę w organizowaniu praktycznych sposobów utrzymania działalności i zatrudnienia w czasach kryzysu.

4. Proaktywna odpowiedzialność przedsiębiorstw w praktyce

4.1. Ze względu na różnice w charakterze i otoczeniu operacyjnym przedsiębiorstw, ich praktyki w zakresie odpowiedzialności różnią się od siebie na poziomie lokalnym. Konkretnie przykłady z różnych rodzajów przedsiębiorstw pokazują jednak, że istnieją podobieństwa, które świadczą o dominujących cechach i tendencjach w zakresie odpowiedzialności przedsiębiorstw.

4.2. Skuteczne zarządzanie odpowiedzialnością przedsiębiorstwa w jakiegokolwiek firmie rozpoczyna się od odpowiedniej świadomości i znajomości aktualnych kwestii i tendencji, co umożliwia przedsiębiorstwu określenie, jaką pozycję chce zająć w tej dziedzinie. Przedsiębiorstwo może np. podjąć strategiczną decyzję o tym, czy pragnie uzyskać przewagę konkurencyjną dzięki odpowiedzialności.

4.3. Kluczem do sukcesu jest zaangażowanie przedsiębiorcy lub jego kadry kierowniczej najwyższego szczebla, przy czym równie ważne jest, aby cały personel przyjął podejście oparte na odpowiedzialności we wszystkich swoich działaniach. Przedsiębiorstwa mogą również wyznaczyć pewne osoby do kierowania planowaniem i wdrażaniem środków. W przypadku bardzo małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw działania te mogą być wspierane przez odpowiednie organizacje MŚP, izby branżowe, stowarzyszenia itp.

4.4. Chociaż odpowiedzialność jest elementem ogólnej kultury przedsiębiorczości, konkretne wysiłki są włączane do różnych rodzajów działalności gospodarczej, w tym produkcji towarów i usług oraz handlu nimi, nabywania zasobów produkcyjnych oraz opracowywania produktów i procesów. Wymaga to współpracy między różnymi stanowiskami.

4.5. Istotną część odpowiedzialności przedsiębiorstw dotyczy przyciągania, motywowania i zatrzymywania ludzi poprzez dbanie o ich odpowiednie umiejętności i stały rozwój oraz zapewnienie stabilnych ścieżek kariery i warunków pracy, a także zaangażowanie w dialog społeczny na różnych szczeblach, z uwzględnieniem rozmiarów i różnorodności MMŚP oraz specyfiki systemów krajowych.

4.6. Przedsiębiorstwa wykorzystują różnego rodzaju narzędzia pomagające im w nadaniu odpowiedzialności charakteru operacyjnego, począwszy od deklaracji wartości i zasad prowadzenia działalności po praktyczne wytyczne i systemy zarządzania. Chociaż istnieją konkretne narzędzia dla różnych wymiarów odpowiedzialności, dla wielu przedsiębiorstw najpraktyczniejsze jest włączenie odpowiedzialności do ogólnych wytycznych biznesowych i systemów zarządzania. Oprócz określania własnej działalności i praktyk wiele przedsiębiorstw określa również swoje oczekiwania względem partnerów biznesowych lub innych współpracowników. Stowarzyszenia pracownicze oraz związki i izby zawodowe mogą wspierać MMŚP, zapewniając im wytyczne i odpowiednie narzędzia.

4.7. Wyznaczanie celów i zadań jest kolejnym elementem nadawania odpowiedzialności przedsiębiorstw charakteru operacyjnego, podobnie jak w przypadku przedsiębiorstw w ogóle. Zapewnia to ramy dla konkretnych działań, którym towarzyszy właściwa organizacja i harmonogram działań. Aby śledzić postępy, należy określić i monitorować odpowiednie wskaźniki.

4.8. Oprócz dialogu społecznego między pracodawcami a związkami zawodowymi, głównym narzędziem umożliwiającym lepsze zrozumienie różnych oczekiwań są interakcje przedsiębiorstwa z zewnętrznymi zainteresowanymi stronami. Jest on również sposobem informowania zainteresowanych stron o celach, działaniach i osiągnięciach przedsiębiorstwa pod względem odpowiedzialności. Działania przedsiębiorstw w zakresie informowania i komunikowania się z zainteresowanymi stronami są bardzo różnicowane – od spotkań bezpośrednich po posty w mediach społecznościowych i formalną sprawozdawczość.

5. Jak zachęcać do odpowiedzialności przedsiębiorstw? Jak ją wspierać?

5.1. Poprawa zdolności przedsiębiorstw

5.1.1. MMŚP stoją przed wieloma wyzwaniami w swoich wysiłkach na rzecz zarządzania wszystkimi elementami odpowiedzialności przedsiębiorstw. Wiele MMŚP nie posiada kompetencji, umiejętności, personelu i zasobów na ten cel i uważa, że trudno jest im włączyć odpowiedzialność do swojej kultury pracy i informować o różnych rodzajach odpowiedzialności. Wymogi i oczekiwania w tej dziedzinie są często postrzegane jako zbyt abstrakcyjne i oddalone od praktycznego życia. MMŚP uważają również, że gromadzenie i wykorzystywanie danych dotyczących odpowiedzialności jest trudne.

5.1.2. Dlatego też przedsiębiorstwa te potrzebują znaczącego wsparcia i zachęt, które mogą wnieść realny wkład w ich wysiłki. Zamiast zwiększania liczby przepisów konieczne jest zwiększanie świadomości, kompetencji i umiejętności w przedsiębiorstwach, przy czym podmioty zewnętrzne powinny zapewniać wytyczne i wiedzę fachową. Wiele MMŚP wymaga ukierunkowanego wsparcia – od przedsiębiorstw najmniej zaawansowanych w tej dziedzinie po podmioty naśladujące i liderów.

5.1.3. Organizacje przedsiębiorców we wszystkich swoich formach, w tym organizacje pracodawców lub MŚP oraz izby i sojusze, odgrywają ważną rolę w podnoszeniu świadomości i informowaniu przedsiębiorstw o potrzebie odpowiedzialności i wynikających z niej korzyściach. Ponadto szeroki zakres aspektów, które należy uwzględnić, wymaga szerokiej wiedzy fachowej i ważne jest zapewnienie dostępności tej wiedzy zarówno w MMŚP, jak i poprzez wsparcie zewnętrzne.

5.1.4. Ze względu na mniejsze rozmiary MMŚP, muszą one mieć możliwość tworzenia sojuszy na rzecz uczenia się/szkolenia, które to sojusze powinny być promowane i wspierane przez instytucje rynku pracy oraz partnerów społecznych, a także izby i stowarzyszenia zawodowe. Zdefiniowanie treści dydaktycznych mających praktyczne zastosowanie wymaga również współpracy z uniwersytetami i innymi podmiotami szkoleniowymi.

5.1.5. Odpowiednie profesjonalne usługi wsparcia wysokiej jakości powinny być łatwo dostępne dla MMŚP, ponieważ usługodawcy, którzy sami są MMŚP, często najlepiej rozumieją potrzeby swoich klientów. Usługi te mogą być wspierane przez programy współpracy partnerów społecznych oraz izb i stowarzyszeń zawodowych.

5.1.6. Nowoczesna odpowiedzialność przedsiębiorstw wymaga elastycznego dostosowania środków w zakresie ustawicznego doskonalenia zawodowego (UDZ), zarówno dla samych MMŚP, jak i dla wspierania usług świadczonych przez przedstawicieli wolnych zawodów. Musi także stać się integralną częścią programów wspierających zakładanie przedsiębiorstw.

5.1.7. Fundusze sektorowe, regionalne i europejskie przeznaczone konkretnie na kształcenie i szkolenie liderów biznesu i pracowników mają zasadnicze znaczenie dla promowania dostępności inicjatyw, które zbyt często są skierowane do większych przedsiębiorstw.

5.2. Dostarczanie wytycznych, narzędzi i przykładów dobrych praktyk

5.2.1. Biorąc pod uwagę, że zasoby MMŚP są bardzo potrzebne do prowadzenia działalności gospodarczej, skomplikowane i uciążliwe systemy formalne nie pomagają im w rozwijaniu odpowiedzialności przedsiębiorstw. Lepiej dostosowane do mniejszych firm są prostsze i bardziej elastyczne narzędzia, takie jak listy kontrolne i szablony. Wszystkie te elementy pomogą MMŚP w spełnieniu wymogów prawnych, zgodnie z zobowiązaniem zawartym w pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ [https://europa.eu/lqv\]hxp](https://europa.eu/lqv]hxp)

5.2.2. EKES przyjmuje do wiadomości opublikowaną przez Komisję listę kontrolną⁽⁹⁾, która zawiera wskazówki dla przedsiębiorstw dotyczące opracowywania ich strategii odpowiedzialności, konkretnych działań w różnych obszarach odpowiedzialności, przydziału zasobów, ustalania celów i monitorowania postępów oraz wykaz dostępnych wytycznych, narzędzi i sieci wsparcia przedsiębiorstw. Inne dobre praktyki można znaleźć na przykład na platformie najlepszych praktyk Bipiz⁽¹⁰⁾, która obejmuje ponad 1200 konkretnych przykładów z 600 przedsiębiorstw.

5.2.3. Aby pomóc MMŚP w informowaniu zainteresowanych stron o ich odpowiedzialności, EKES wzywa Komisję Europejską do zapewnienia jasnego i prostego narzędzia internetowego, w tym łatwego w użyciu kalkulatora emisji CO₂, mającego zastosowanie do celów MMŚP. EKES z zadowoleniem przyjmuje również wyrażony przez Komisję Europejską zamiar rozpoczęcia przed końcem roku konsultacji publicznych w sprawie standardu sprawozdawczości niefinansowej mającego zastosowanie do MMŚP na zasadzie dobrowolności, z myślą o jego przyjęciu w 2024 r., i apeluje, by był on jasny i prosty, zgodnie z zasadą zawartą w pakiecie pomocy gospodarczej dla MŚP⁽¹¹⁾.

5.3. Tworzenie wspierających ram polityki

5.3.1. Umożliwienie MMŚP wykorzystania możliwości wynikających z nowoczesnej odpowiedzialności przedsiębiorstw – postrzeganej jako proaktywne i dobrowolne podejście przedsiębiorstwa do zrównoważenia gospodarczego, społecznego i środowiskowego oraz jako jego poziom ambicji w odniesieniu do przekraczania obowiązku prawnego – wymaga zapewnienia im prostych, jasnych i przewidywalnych ram prawnych. Ważne jest, aby unikać zbyt nakazowych i skomplikowanych wymogów, które mogłyby uszczuplić środki kierowane na konkretne, oddolne działania i prowadzić do „eksternalizacji” odpowiedzialności przedsiębiorstw MMŚP.

5.3.2. Szczególną uwagę należy zwrócić na wymogi, które pośrednio wpływają na MMŚP. W niektórych przypadkach, mimo że MMŚP zostały bezpośrednio wyłączone z niektórych wymogów regulacyjnych, wymogi te wpływają na nie poprzez łańcuchy wartości czy wymagania ze strony dużych klientów, inwestorów lub podmiotów finansujących. W związku z tym należy zwrócić należytą uwagę np. na wymogi w zakresie sprawozdawczości. Niektóre inicjatywy regulacyjne wpływają z kolei na MMŚP za pośrednictwem innych mechanizmów pośrednich, w tym poprzez ich wpływ na ceny energii, materiałów i innych zasobów.

5.3.3. Trudniej jest ocenić skutki pośrednie i efekty mnożnikowe, które z tego powodu często nie są odpowiednio uwzględniane, a proces konsultacji może ignorować perspektywę MMŚP. Wbrew zasadom lepszego stanowienia prawa, MMŚP borykają się w takich przypadkach z niepewnością co do rzeczywistych wymogów i konsekwencji nowych przepisów. Ponadto w przypadku, gdy szczegółowe wymogi są określone w aktach delegowanych lub normach, ich faktyczne skutki są znane dopiero na bardzo późnym etapie. Wszystko to prowadzi do niemożliwej do utrzymania sytuacji dla mniejszych przedsiębiorstw, które nie są w stanie zdawać sobie sprawy z wymogów ani przygotować się na nie, ani też nie mają możliwość wywarcia na nie odpowiedniego wpływu. Podsumowanie obecnego podejścia regulacyjnego i zapewnienie, że przepisy odpowiadają realiom MMŚP pod względem ich zasobów i pozycji rynkowej jest zatem bardzo ważne. EKES wzywa państwa członkowskie do udzielenia wsparcia, zwłaszcza MMŚP, w sposób praktyczny, konkretny i skuteczny, w ramach współpracy strukturalnej z zainteresowanymi organizacjami przedstawicielskimi.

Bruksela, dnia 25 października 2023 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁹⁾ <https://europa.eu/lrbjwmH>

⁽¹⁰⁾ <https://www.bipiz.org/en/>

⁽¹¹⁾ <https://europa.eu/lqvjhxp>